

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Л. В. Терещук, студентка

З. Я. Шацька, к.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

Економічна безпека – це такий стан національної економіки, за якого забезпечуються захист національних інтересів, стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність до розвитку та захищеність життєво важливих інтересів людей, суспільства, держави.

Проблематика економічної безпеки в системі вищої освіти в Україні актуалізувалася за певних умов її функціонування. У вітчизняній системі вищої освіти відбуваються негативні тенденції, серед яких найголовнішими є посилення конкуренції через значну кількість ВНЗ, напрямів підготовки та спеціальностей, проникнення на ринок освітніх послуг вишів інших країн, переростання конкуренції на ринку освітніх послуг з національної на міжнародну, зменшення чисельності абітурієнтів, деформація структури попиту на освітні послуги за напрямами та спеціальностями, інституційні складнощі та організаційні невизначеності.

Для подолання зазначених вище проблем у системі вищої освіти України слід розробити ефективну модель забезпечення економічної безпеки ВНЗ. Побудова ефективної моделі забезпечення економічної безпеки має враховувати специфіку освітнього закладу і ймовірність виникнення і впливу тих чи інших чинників зовнішнього та внутрішнього середовища освітнього закладу. До зовнішніх чинників відносяться зменшення кількості абітурієнтів, зниження життєвого рівня населення, високий рівень корупції та ін. До внутрішніх чинників відносяться неефективне управління вузом, зниження якості професорсько-викладацького складу, хабарництво та інші.

Безпека ВНЗ є комплексною і включає антитерористичну, пожежну, конструкційну, екологічну, санітарно-епідеміологічну, інформаційну,

економічну та інші види безпеки, проблеми забезпечення яких загалом не є достатньо розробленими.

Економічна безпека відрізняється від інших видів безпеки тим, що орієнтована на протидію об'єктивно виникаючим економічним загрозам, насамперед, втрати ВНЗ своїх унікальних можливостей, які забезпечують йому стійке положення на ринку.

Система безпеки вищого навчального закладу – це комплекс організаційних, управлінських, педагогічних, соціальних, правових та інших заходів та заходів, спрямованих на забезпечення захисту та безпеки персоналу, керівників і студентів від потенційних і реальних загроз, ризиків і небезпек, необхідності їх мінімізації та забезпечення сталого функціонування та розвитку навчального закладу в цілому і кожного з його учасників.

Модель забезпечення економічної безпеки ВНЗ є складною, багаторівневою системою, елементи якої проникають в усі сфери, рівні та напрями забезпечення поточної діяльності та сталого розвитку ВНЗ: управлінська діяльність, фінансово-економічна сфера, діяльність із забезпечення високого рівня професорсько-викладацького складу та навчально-допоміжного персоналу, діяльність щодо створення і розвитку навчальної матеріально-технічної бази, система психологічного та інтелектуального відбору абітурієнтів, комплексна система внутрішньої безпеки, організація внутрішньої і зовнішньої взаємодії при забезпеченні безпеки освітнього закладу.

У табл. 1 представлено етапи створення моделі економічної безпеки ВНЗ.

Система безпеки покликана стати невід'ємною частиною забезпечення сталого функціонування і розвитку ВНЗ. Усі суб'єкти цієї системи повинні брати активну участь в освітньому, навчальному, виховному, економічному та інших процесах функціонування ВНЗ.

Етапи створення моделі забезпечення безпеки ВНЗ

№ з/п	Етап	Зміст етапу
1	Визначити цілі системи безпеки	Виділення пріоритетних видів безпеки
2	Виділити внутрішні та зовнішні загрози	Побудова карти внутрішніх і зовнішніх загроз
3	Розробити організаційно-правові основи побудови комплексної системи безпеки	Актуалізація законодавчого базису забезпечення безпеки освітнього закладу , розробка локальних актів ВНЗ, орієнтованих на вирішення основних завдань забезпечення безпеки
4	Забезпечити кадрами систему безпеки	Підбір кадрів, що володіють достатніми компетенціями в галузі забезпечення безпеки ВНЗ
5	Розробити технології, інструменти, методи та методики запобігання та протидії загрозам	Аналіз існуючих технологій, інструментів, методів і методик попередження, зниження рівня та протидії загрозам відбір і адаптація
6	Створити матеріально-технічне та фінансове забезпечення побудови та діяльності системи безпеки	Планування і виділення матеріально-технічних і фінансових ресурсів для забезпечення системи безпеки
7	Розробити механізми управління системою безпеки	Створення організаційної моделі управління системою безпеки як частини загальної організаційної структури ВНЗ
8	Організувати внутрішнє і зовнішнє взаємодія при здійсненні заходів щодо забезпечення безпеки та ін.	Розробка регламентів при проведенні заходів щодо забезпечення безпеки
9	Організувати моніторинг , аналіз і контроль за системою безпеки ВНЗ	Розробка регламентів з моніторингу, аналізу та контролю за системою забезпечення безпеки ВНЗ

Модель забезпечення безпеки ВНЗ спрямована на: збереження наявних ресурсів закладу; зменшення ризику від втрати ресурсів, протидії порушникам безпеки, які створюють загрози і збільшують ризик втрати ресурсів, стабільність функціонування та подальший розвиток закладу.

Організатором і керівником системи безпеки освітнього закладу повинен стати ректор, а учасниками системи безпеки – весь без винятку персонал: засновники, професорсько-викладацький, навчально-допоміжний та адміністративний персонал, споживачі освітніх та науково-дослідних робіт і послуг, а також контрагенти, тобто замовники робіт і послуг, споживачі.

Таким чином, економічна безпека стає обов'язковою умовою і одним з критеріїв ефективності діяльності ВНЗ.